

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

To, da smo mi lahko tako temeljito rešili nacionalno vprašanje, je v tem, da smo ga reševali revolucionarno, v procesu osvobodilne vojne, v kateri so sodelovali vsi naši narodi, v kateri je vsak narod po svojih možnostih prispeval svoj delež v splošnih naporih za osvoboditev izpod okupatorja.

Josip Broz - Tito

L. n. n. n.

Celovec, v sredo 24. XI. 1948

Štev. 84 (177)

Borba za nacionalno združitev slov. naroda je internacionalistična dolžnost Partije

V diskusiji po političnem referatu tov. Mihe Marinka je govoril tov. Boris Kraigher o liniji Partije z ozirom na medn. politični položaj nove Jugoslavije. Ko je podrobno razčlenil protimperialistično politiko in obravnaval odnos Jugoslavije do držav ljudske demokracije, je prešel na vprašanje borbe za nacionalno združitev slovenskega naroda ter dejal:

»Danes nam nekateri očitajo nacionalizem in pozabljanje na našo dolžnost z ozirom na utrjevanje protimperialističnega demokratičnega tabora v zvezi z našo borbo za nacionalno združitev slovenskega naroda. Ta očitke je seveda popolnoma neutemeljen in temelji na nerazumevanju vloge borbe za nacionalno osvoboditev in združitev slovenskega naroda za razkrinkavanje nakan imperializma in za slabitev imperialističnega tabora. Borbo slovenskega naroda za njegovo osvoboditev in združitev je vodila KP Slovenije pod vodstvom KP Jugoslavije, pod vodstvom tovariša Tita in Kardelja vedno v skladu z odnosom sil v svetu. Pred narodnoosvobodilno vojno je postavljala naša Partija to vprašanje kot vprašanje borbe za narodno obrambo Jugoslavije in njenih narodov pred grozečo fašistično napadalnostjo in pred grožnjo fašističnega razkosanja Jugoslavije v smislu obrambe meja Jugoslavije. Zato naša Partija pred vojno vprašanja združitve slovenskega naroda ni postavljala kot vprašanje neposredne akcije, ampak je postavljala to vprašanje v direktno odvisnost od moči vseh ljudskih sil v borbi proti Hitlerjevemu in Mussolinijevemu fašizmu. Ob okupaciji Jugoslavije je naša Partija smatrala za svojo internacionalno dolžnost, da ob organiziranju vsenarodne vstaje in oborožene borbe proti okupatorju pomaga in organizira enako borbo tudi na tistih delih slovenskega naroda, ki so po versajskem miru pripadali Italiji oziroma Avstriji. Tedaj je borba za nacionalno osvoboditev in združitev slovenskega naroda bila odvisna od uspešnosti oborožene borbe proti fašističnemu okupatorju. Tako je tudi naša Partija postavljala to vprašanje. Razvijanje nacionalne revolucije in borba za nacionalno združitev je takrat močno krepila borbo proti fašizmu in slabila fašistične sile na tem ozemlju. Če takrat bi ob pravilnem postavljanju odločne borbe proti fašizmu v sami Italiji in Avstriji morala nacionalna borba slovenskega naroda samo krepiti njihovo borbo proti fašizmu in samo utrjevati vodečo vlogo proletariata v tej borbi. Da takrat ta borba v ničemer ni slabila mobilizacije protifašističnih sil italijanskega in avstrijskega naroda, dokazuje samo dejstvo, da so se Italijani v Trstu, Trziču in Furlaniji najodločnejše priključili oboroženi protifašistični borbi in so s pomočjo Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije formirali svoje najboljše oborožene enice. Ravno tako so bile s pomočjo koroških protifašističnih oboroženih enic formirane tudi edine oborožene skupine Avstrijcev v borbi proti fašizmu.

Po osvoboditvi je naša Partija v borbi za pravičen mir z Italijo najjasneje dokazala, da zna nesebično podpreti borbo za nacionalno združevanje slovenskega naroda koristim mednarodnega miru in utrjevanju demokratičnega tabora. Borba za pravičen mir z Italijo, za Trst in Gorico je v mednarodnem merilu zelo mnogo

doprinesla k razkrinkavanju imperialističnih nakan ameriških in angleških vojnouhujskaških klik. Prav ta borba je mnogo pripomogla k razkrinkavanju imperialistične politike nacionalnega zatiranja, imperialistične politike formiranja interesnih sfer, imperialistične politike zanemarjanja in podrejanja interesov delovnega ljudstva na posameznih ozemljih imperialističnim tendencam, ustvarjanja izhodiščnih točk za krepitev nacionalnih nasprotstev med posameznimi narodi, ki naj služijo vojnouhujskaškim interesom raznih imperialističnih klik.

Današnja borba na Koroškem ima ravno tako predvsem pomen nadaljnje načelne borbe proti nacionalnemu zatiranju in za razkrinkavanje imperialistične metode nacionalnega zatiranja. Zato je ta borba lahko samo krepila in lahko tudi danes

samo krepila sile protimperialističnega demokratičnega tabora. Zato lahko ta borba daje proletariatu zatiranih narodov samo priliko za razkrinkavanje imperialističnih, vojnouhujskaških, protiljudskih, nacionalističnih tendenc domače buržoazije. Naša Partija smatra, da borba za nacionalno združitev slovenskega naroda ni samo notranji problem naše partijske linije, ampak je ta borba internacionalistična dolžnost naše Partije v borbi za razkrinkavanje imperialističnih vojnouhujskaških tendenc in v borbi za slabitev imperializma.

Naša Partija je znala tudi v tem vprašanju stalno pravilno upoštevati koristi mednarodnega miru, stalno pravilno ocenjevati odnose sil med taborom miru in demokracije ter taborom imperializma, kar je dokazala s tem, da je bila prav v vprašanju Trsta in Gorice pripravljena

začasno sprejeti v interesu miru težke in boleče žrtve.

Kdor danes na Koroškem trdi, da borba slovenskega naroda za njegovo nacionalno osvoboditev in združitev s svojo materialno deželo slabi protimperialistične sile in da obramba San Germainskih meja Avstrije krepil borbo proti ameriškega imperializmu, ta licemerno zapira oči pred dejstvom, da so nacionalno krivične meje prav v interesu ameriškega imperializma in prav v interesu poživiljanja fašističnih paugermanskih tendenc v Avstriji.

Ker je naša Partija stalno vodila računa o teh vprašanjih v odnosu sil v zunanem svetu, zato je tudi razumljivo, da kljub vsem očitkom nacionalizma uživa v borbi za pravičen mir z Avstrijo, kot je uživala prej v borbi za pravičen mir z Italijo, vso podporo Sovjetske zveze.

Partija je revolucionarna avantgarda del. razreda

Tovariš Edvard Kardelj, član Politbiroja CK KPJ, ki je govoril v diskusiji, je med ostalim dejal:

»Zgodovina naše Partije — to je obenem zgodovina rasti revolucionarnega delavskega gibanja na naših tleh, zgodovina njegove borbe z razrednim sovražnikom, njegovega borbenega povezovanja z ostalimi delovnimi množicami in njegovega notranjega ideološkega utrjevanja na osnovi marksizma-leninizma.

Naša Partija je postala v pravem smislu revolucionarna avantgarda delavskega razreda, ki v taki meri in na tak ustvarjalni način obvlada teorijo marksizma-le-

inizma, da je mogla uspešno in zmagovito voditi delavski razred in ostale delovne množice v borbi proti razrednemu in imperialističnemu sovražniku.

Naša Partija ni postala samo revolucionarna avantgarda delavskega razreda, marveč tudi resnična ljudska Partija. Naša Partija se je naučila povezovati na široki množični podlagi revolucionarno borbo za socializem s konkretno vsakdanjo borbo ljudskih množic za njihove gospodarske, politične, kulturne, nacionalne in druge interese.

Po svojem vplivu v množicah in po svoji borbeni akcijski sposobnosti je bila na-

Osnovna borba v petletnem načrtu je borba za socializem

V diskusiji o političnem poročilu CK KPS je govoril tudi član Politbiroja CK KP Jugoslavije tovariš Boris Kidrič. Omenil je organizacijo gospodarstva v Sloveniji in med drugim dejal:

»Osnovna borba za socializem je prav v našem načrtnem gospodarstvu, kajti prav v tem je bistvena razlika med kapitalističnim gospodarstvom in socialističnim. Za uresničitev načrta pa je važno vprašanje tehnike in organizacije, vendar pa to še ni dovolj: pogoj za resnično načrtno gospodarstvo so socialistični odnosi v proizvodnji.

Torej je petletni načrt temelj v borbi za izgradnjo socializma. Bistvena naloga pa je oblikovanje ljudskega dušeslovja.

V dobi izkoriščanja delavcev, delovno ljudstvo ni moglo biti navdušeno za delo. Danes pa razvijajo delovni ljudje silen, junaški delovni polet, ker delajo zase, za svojo bodočnost, za skupnost. Ta nov odnos do dela je temeljna revolucionarna sprememba v dušeslovju našega ljudstva. Toda to oblikovanje nove duševnosti našega človeka se mora še stopnjevati, kajti pred nami stoji še težka borba za uresničenje našega načrta.

Kakor je bila nekoč tehnika zgolj delokrog inženirjev, je danes vsak delavec prežet z željo, da s tehničnimi iznajdbami in izpopolnjevanjem dvigne tehnično raven.

In kakor se je naš delovni človek dvignil v tehniki, tako se je tudi v organizaciji. V gospodarskem, kulturnem in partijskem delu se je dvignilo za tisoče orga-

nizatorjev iz vseh vrst delovnega ljudstva, o katerih so trdili kapitalisti, da so nevedši in nesposobni, da bi upravljali sami sebe, da bi vodili državo.

Povsod je treba razviti zavest, da je osnovna borba v našem načrtu — borba za socializem in da si te zavesti ne smemo pustiti rušiti od nikogar. Kapitalistične diferenciacije na vasi za časa prejšnje Jugoslavije, zlasti v Sloveniji, so vtisnile zadržnemu gibanju svoj pečat. Dolžnost predvsem komunistov je, da škodljive kapitalistične tradicije v zadržništvu energično in dosledno likvidiramo. Brez dvoma je važna naloga zadržništva, da poveča pridelek in s tem pomaga v prehrani mestnemu prebivalstvu in prebivalstvu industrijskih središč. Še važnejša naloga zadržništva pa je, da povišani pridelek ne pride v roke kapitalističnemu špekulantu na vasi, temveč v roke socialističnega sektorja, ki ga bo v celoti porabil za dobro vsega prebivalstva. Za resničen procvit zadržništva pa je potrebno snovanje zadržniških gospodarstev in uvajanje modernih poljedelskih, tehničnih orodij.

Da pa bo naše načrtno gospodarstvo uspevalo, je nujno, da večemo revolucionarno teorijo z revolucionarno prakso.

Ta povezava je danes silno nujna, zato morajo naše organizacije načrtno študirati gospodarska in gospodarsko-politična vprašanja, da se tako z revolucionarno teorijo seznanijo vse gospodarske ustanove in vsi gospodarski delavci.

V takem delu mora naš petletni načrt uspeti. (Nadaljevanje na 2. strani.)

ša Partija močan faktor v stari Jugoslaviji. To je bil razlog, da je Partija tako hitro izvojevala v teku vojne in okupacije vodečo vlogo v narodnoosvobodilnem gibanju in v osvobodilni vojni proti fašističnim napadalcem, z uspehom vodila to borbo do zmage in zadržala ter okrepila to svojo vodilno vlogo. To dejstvo pa je omogočilo končno razbijanje gospodarstva kapitalizma na naših tleh in vzpostavljane ljudske oblasti, to se pravi oblasti delovnega ljudstva ob nesporni vodeči vlogi delavskega razreda na čelu s Komunistično partijo. Svojevstvena pot naše socialistične revolucije je dala tej revoluciji izredno široko množično podlago in podporo in omogočila hiter proces socialistične graditve po vojni. Obenem pa je seveda določila nekatere posebne črte v oblikah in v tempu naše izgraditve. Kakor pred vojno in med vojno, je tudi po vojni v dobi obnove in socialistične izgradnje naša Partija v borbi za socializem na vseh etapah težila za tem, da bi se oprla na čim bolj množično podlago. V tej borbi za najširšo mogočo podlago na vseh etapah naše borbe je bila moč naše Partije v preteklosti in v tem je moč taktike naše Partije tudi v borbi za socialistično zgraditev. Razumljivo je, da široka podpora ljudskih množic ne samo, da olajšuje proces naše socialistične zgraditve in mobilizira ogromne ljudske sile, ampak istovčasno daje vsej naši socialistični izgradnji mnogo demokratičnejše oblike, kakor bi to bilo sicer, če naša Partija ne bi imela tako široke podpore in če bi ostanki kapitalizma uspeli vezati nase znatnejši del ljudskih množic.

Izgleda, da na vse to pozabljajo tisti površni kritiki iz drugih Komunističnih partij, ki danes napadajo našo Partijo in njeno politiko. Oni, izgleda, ne vidijo, da udarjajoč po Partiji, udarjajo po naši socialistični revoluciji in njenih pridobitvah in da podpirajo s tem odpor razbitih ostankov starega kapitalističnega sistema.

Klevetniška gonja, ki jo vodi danes tisk nekaterih Komunističnih partij proti naši Partiji, se povezuje z mednarodnim imperializmom v napadih na našo socialistično izgradnjo. Zgraditev socializma v naši deželi in dosledna protimperialistična borba naše Partije pa bosta končno demantirali to klevetniško gonjo, ki jo danes vodijo proti nam.

Maršal Tito prvi častni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti

V Ljubljani je bila v slavnostni dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti slovesno izročena diploma prvega častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti predsedniku vlade FLR Jugoslavije maršalu Josipu Brozu-Titu. Diploma ima naslednje besedilo:

»Slovenska akademija znanosti in umetnosti je na svoji skupščini dne 9. avgusta 1948. leta izvolila maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita za častnega člana, ker je ustvaril ljudsko osvobodilno vojsko, rešil naše narodnostno vprašanje in kot družbeni mislec gradi državo ter pospešuje razvoj napredne kulture.«

Ob tej priložnosti je imel maršal Tito govor, v katerem je obravnaval nacionalno vprašanje in odnose med socialističnimi deželami.

Ko je govoril o nacionalnem vprašanju, je dejal: »O nacionalnem vprašanju ne govorim zato, ker bi se to vprašanje zdaj pri nas v tej ali oni obliki postavljalo. Ne, nacionalno vprašanje je pri nas rešeno, in sicer zelo dobro rešeno v splošno zadovoljstvo vseh naših narodov. Rešeno je tako, kakor sta učila Lenin in Stalin. In v tej rešitvi nacionalnega vprašanja pri nas se zrcali značaj naše revolucije. Uspeh, ki ga dosegamo v graditvi socializma, potrjuje pravilnost rešitve nacionalnega vprašanja v naši državi. Brez pravilne rešitve, to se pravi, tako kakor smo ga rešili mi, bi ne mogli graditi socializma, kajti brez notranje enotnosti konstruktivnega bratstva in enotnosti narodov naše dežele bi ne mogli obnoviti dežele, kaj šele izpolniti petletni plan in mnoge druge ukrepe ter doseči doslej takšne uspehe.«

Nobena dežela ljudske demokracije ni tako mnogonarodna, kakor je naša država. Samo na Češkoslovaškem sta dve sorodni narodnosti, v nekaterih ostalih pa so samo manjšine. V teh deželah ljudske demokracije torej ni bilo treba reševati tako velikih problemov, kakor smo jih morali pri nas. Pri njih je pot v socializem manj komplicirana kakor pri nas. Pri njih je osnovni razredni moment, pri nas pa nacionalni in razredni. To, da smo mi lahko tako temeljito rešili nacionalno vprašanje, je v tem, da smo ga reševali revolucionarno, v procesu osvobodilne vojne, v kateri so sodelovali vsi naši narodi, v kateri je vsak narod po svojih možnostih prispeval svoj delež v splošnih naporih za osvoboditev izpod okupatorja. Niti Makedonci niti ostali dotlej zatirani narodi Jugoslavije niso dobili z dekretom svoje nacionalne osvoboditve. Ne, za to nacionalno osvoboditev so se borili s puško v roki. Vloga Komunistične partije je v tem, da je vodila to borbo, da je bila jamstvo, da se je po končani vojni nacionalno vprašanje dokončno rešilo tako, kakor so ga komunisti postavljali že dolgo pred vojno in med vojno. Vloga Komunistične partije je zdaj, v dobi graditve socializma, v tem, da postanejo pozitivni nacionalni momenti vzpodbuda, ne pa ovira za razvoj socializma v naši državi. Vloga Komunistične partije je zdaj v tem, da budno pazi, da se pri nobeni narodnosti ne pojavi in razvija nacionalni šovinizem. Komunistična partija si mora prizadevati in si prizadeva, da vsi negativni pojavi nacionalizma izginejo in da se ljudje vzgajajo v duhu internacionalizma.

Kateri pojavi so to kot pojavi nacionalizma? Omenjam jih nekaj: 1. egoizem, iz katerega izvirajo mnoge druge negativne poteze nacionalizma, kakor na primer težnja za osvajanjem tujih dežel, težnja za zatiranjem drugih narodov, težnja za gospodarskim izkoriščanjem drugih narodov itd.; 2. nacionalni šovinizem, iz katerega tudi izvirajo mnoge druge negativne poteze nacionalizma, kakor na primer nacionalna mržnja, omalovaževanje drugih narodov, omalovaževanje njihove zgodovine, njihove kulture, njihovega znanstvenega življenja, njihovih znanstvenih pridobitev itd., slavljenje v svoji zgodovini tistega, kar je bilo negativno in kar velja z našega marksističnega stališča kot negativno. Kaj pa je negativno? Negativne so osvajačne vojne, negativno je zaslužnjevanje in zatiranje drugih narodov, negativno je gospodarsko izkoriščanje, negativno je kolonialno podjarmljenje itd. Vse to je marksizem ocenil kot negativno in obsodil. Vsi ti pojavi v preteklosti se lahko sicer pojasnijo, toda z našega stališča jih nikdar ni mogoče opravičiti.

V socialistični družbi takšni pojavi morajo izginiti in bodo izginiti. V stari Jugoslaviji je nacionalno zatiranje, ki ga je izvajala velikosrbska kapitalistična klika, jačilo gospodarsko izkoriščanje zatiranih narodov. To je bila neogibna usoda tistih, ki so nacionalno zatirani. V novi, socialistični Jugoslaviji nacionalna enakopravnost onemogoča sleherni gospodarsko izkoriščanje enega naroda po drugem. To je zato, ker zdaj pri nas ni več nadvlade enega naroda na drugim. Neogibna posledica vsake take nadvlade bi bilo v tej ali oni meri, v tej ali oni obliki, gospodarsko izkoriščanje. To bi nasprotovalo načelom, na katerih sloni socializem. Samo gospodarska, politična, kulturna in vsestranska enakopravnost sploh nam omogoča, da v teh velikanskih naporih naše skupnosti vse bolj okrepimo.

Nad 20 let so živeli naši narodi v pogojih neenakosti; nad 20 let se je poskušalo doseči enotnost vršičkov, ne pa enotnosti narodov. Nad 20 let je buržoazni tisk pisal, da so Jugoslavlani dosegli svojo enotnost, toda v resnici je nacionalni razdor vedno bolj naraščal prav zaradi nacionalnega zatiranja in neenakopravnosti, zaradi gospodarskega izkoriščanja itd.

Šele v dobi osvobodilne vojne smo postavili odnose med narodi na drugačne, nove, boljše temelje. Razdružili smo se formalno, da bi se dejansko bolje združili. V tej naši današnji skupnosti so priznane enake pravice tako večjim, kakor manjšim narodom. Zdjaj pri nas ni več nadvlade enega naroda nad drugim, in to je prav tisto, kar nas dela tako čvrste in monolitne.

Če pogledamo naš petletni plan, ali če pogledamo naše proračune, vidimo, da si pri nas z vsemi silami prizadevamo, da bi čimprej in čim bolj dvignili prav najbolj zaostale republike; da recimo Slovenija, Hrvatska in Srbija čim največ mogoče pomagajo zaostalim republikam, kakor so Makedonija, Črna gora, Bosna in Hercegovina. Prizadevamo si, da bi le-te čimprej približali ostalim, naprednejšim republikam. To je zelo velikega pomena za našo socialistično skupnost in naši narodi so vse to zelo pravilno razumeli.

Medtem ko so v stari Jugoslaviji narodom druge narodnosti vsiljevali razne uradnike in krmarje, ki so jih ti narodi potem po pravici smatrali za zatiralce in jih zaradi tega sovražili, danes prav republike teh narodnosti nenehno zahtevajo vodilni kader in strokovnjake iz tistih republik, ki so najnaprednejše. V čem se je stvar zdaj spremenila? V tem, da je zdaj cilj teh vodilnih kadrov in strokovnjakov

Delovno ljudstvo Slovenije bo z dejanji dokazalo zvestobo stvari socializma

(Nadaljevanje s 1. strani.)

II. kongres KPS je ob svojem zaključku sprejel resolucijo o osnovnih tekočih nalogah organizacij KPS, resolucijo o poročilih CK KPS, v kateri na osnovi referatov, ki sta jih imela Miha Marinko (politično poročilo CK KPS) in Stane Kavčič (organizacijsko poročilo CK KPS) odobrava dosedanje delo Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije ter resolucijo o obtožbah Informbiroja in klevetniški gonji proti KPJ, v kateri izraža popolno soglasje s politično linijo CK KPJ pod vodstvom maršala Tita, tako v pogledu dosedanje revolucionarne borbe KP Jugoslavije kot v vprašanju odnosa do krivičnih obtožb CK VKP(b) in Informbiroja. V resoluciji II. kongres KPS ugotavlja, da je bila zvestoba načelom marksizma-leninizma, ljubezen do Sovjetske zveze, VKP(b) in voditelja naprednega gibanja Stalina ter odločnost v borbi proti mednarodnemu imperializmu vedno osnovna črta politične linije KPJ in opudarja, da tudi danes niti klevete niti podtikanja ne morejo odvrniti KPJ s te poti.

II. kongres KPS ugotavlja, da je CK KPJ storil vse, da bi se nesoglasje med CK VKP(b) oziroma Informbirojem in KPJ rešilo v načelni diskusiji in s preverjenjem dejstev na licu mesta. Krivda, da do take rešitve ni prišlo, v ničemer ne pada na CK KPJ, ampak na tiste, ki so odklonili to prizadevanje.

II. kongres KPS poziva vse komuniste in delovne množice v Sloveniji, da še odločneje dvignejo zastavo borbe za uresničenje programa KPJ, da dokažejo z

samo ta, da pomagajo v gospodarstvu in državnem aparatu, da pomagajo usposobiti domače kadre, ki jih v nekaterih republikah primanjkije prav zaradi zatiralke politike prejšnjih režimov. Takšna pomoč rodi velike rezultate. Pri vseh naših narodih se odkrivajo velikanske ustvarjalne sile. Pogledimo samo Makedonijo, ki žanje v tem pogledu sijajne uspehe.

Naši narodi so že zdaj prišli v svojem spoznanju tako daleč, da so že videli, da ne morejo biti drug brez drugega. Spoznali so, da je ta naša skupnost pogoj za vsestranski razvoj — gospodarski, kulturni, politični itd. Spoznali so, da je to pogoj za zgraditev socializma v naši državi. Spoznali so, da je to pogoj za ohranitev njihovega obstatka in mirnega razvoja.

Bilo bi seveda napačno misliti, da je pri nas že dosežena popolna enotnost socialistične zavesti. Ne, to ne bo doseženo tako dolgo, dokler bo pri nas razredna borba, dokler bomo imeli elemente, ki zavirajo razvoj socializma v naši državi. Toda doseženo je glavno, in to je: velikanska večina delovnih ljudi naše države, je že prišla do tega spoznanja in s tem je zagotovljena popolna zmaga socializma v naši deželi!

Nato je govoril o internacionalizmu in nacionalizmu — o snovi, ki se zdaj čisto omenja v zvezi z napadi na FLRJ in dejal: »Internationalizem ni abstraktnost. Temeljiti mora na dejstvih, ne pa samo na besedah. Internationalizem temelji na dejanjih, na tem, kako naprednejši razred, delavski razred ali dežele, ki že gredo v, oziroma grade socializem, pojmujejo svoje interese. Ali jih pojmujejo kot del splošnih interesov, ali kot svoje ozke, nacionalne ali državne interese. Ali ta razred ali država zanima ali ne zanima, kaj se dogaja z drugimi, z delavskim razredom drugih dežel, kaj se dogaja z drugimi podobnimi državami, ali se vesele ali ne vesele uspeha drugih dežel, ki gredo v socializem. Kaj so osnovne poteze nacionalizma, smo povedali že prej, a kaj je internacionalizem, to lahko vidimo iz dneva v dan v praksi, v tem ali kak naprednejši razred ali država, ki gre v socializem, podpira ali podpira tistemu naprednemu gibanju ali državi, ki je te pomoči in podpore potrebna, važno je tudi v kolikšni meri se nudi ta pomoč ali podpora. Podpirati po svojih možnostih napredna gibanja v svetu ali druge socialistične dežele, ki jim je takšna pomoč nujno potrebna, to je internacionalizem v pravem pomenu besede.«

Nam nenehno očitajo, da smo nacionalisti, ne da bi pri tem navedli le en pravi

razlog za takšne neodgovorne trditve. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče med osvobodilno vojno? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo v tej vojni vestno izpolnili ne samo svojo nacionalno, marveč tudi internacionalno dolžnost. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče po končani vojni? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo z vsemi silami pomagali tistim deželam ljudskih demokracij, ki jim je bila naša pomoč potrebna, ne glede na to ali so za našo pomoč zaprosile ali ne. Nikoli nismo opustili priložnosti, da smo nudili možno pomoč tistim naprednim gibanjem v drugih deželah, ki so bila naše pomoči potrebna, ne oziraje se nato, ali so za to pomoč zaprosila ali ne. Takšnih naših stališč niti do danes nismo opustili.

O tem ali smo nacionalisti ali ne, lahko rečemo: mi smo prav toliko nacionalisti, kakor je potrebno, da razvijemo v naših ljudeh zdrav socialistični patriotizem, a socialistični patriotizem je v svojem bistvu internacionalizem. Socializem ne zahteva od nas, da bi se odrekli ljubezni do svoje države, socialistične države, da bi se odrekli ljubezni do svojih narodov. Socializem ne zahteva od nas, da bi si ne prizadevali z vsemi svojimi silami čim prej zgraditi socialistično državo, da bi tako ustvarili našim delovnim ljudem še boljše življenjske pogoje. Naš ustvarjalni polet v graditvi naše dežele, to je ustvarjalni polet naših delavcev, naše mladine, naše ljudske inteligence ter vseh naših delovnih kmetov in državljanov, ki v Ljudski fronti prostovoljno prispevajo svoj delež pri tej graditvi, vsega tega ne smemo in ne moremo karakterizirati kot nekakšen nacionalistični odklon. Ne, to je socialistični patriotizem, ki je po svojem bistvu globoko internacionalističen in zaradi tega smo mi nanj tudi ponosni.«

Ob koncu je maršal Tito poudaril:

»Vi, znanstveniki, imate veliko vlogo v tem, da se bo pravilna rešitev nacionalnega vprašanja v naši deželi tudi nadalje pravilno razvijala v smeri vedno globlje kulturne in duhovne enotnosti naših narodov, da se bodo čim prej izživele in odstranile razne napake nacionalističnega značaja, ki še ovirajo naše napore v graditvi socializma v naši državi.«

Jugoslovanske žene proti novi vojni

Beograd, (Tanjug). Odzivajoč se pozivu mednarodne demokratične federacije žena je podpisalo do sedaj 630 tisoč žena Jugoslavije 2000 protestnih brzojavk, naslovljenih na Organizacijo združenih narodov. Žene Jugoslavije so odločno protestirale proti vojnohujskaški politiki zapadnih imperialistov, ki onemogoča sprejetje predlogov, ki težijo za mirom.

V svojih protestnih brzojavkah zahtevajo žene Jugoslavije, da bi sprejeli predloge Sovjetske zveze, Jugoslavije in držav ljudske demokracije o zmanjšanju oborožitve in prepovedi atomske energije v vojne namene. Antifašistke Jugoslavije najodločneje protestirajo proti sprejetju kanadske resolucije glede atomske energije, ki je naperjena proti ohranitvi miru na svetu.

Demonstracije za mir v Beloliji

V Bruslju so bile množične delavske demonstracije v korist miru. Manifestanti so zahtevali odstop Spaakove vlade, nosili so pa tudi transparente z napisi: »Hodimo mir«, »Razorožite Nemčijo« in »Maršalov načrt pomeni brezposelnost«. Manifestacij se je udeležilo nad 15.000 ljudi.

Množicne stavke na Japonskem

Tokio. 75.000 rudarjev v rudnikih bakra je začelo stavkati v okviru organiziranega protesta proti reakcionarni vladi Jošide. Tudi na otokih Hokkaido in Kiušiu je začelo stavkati nad 50.000 rudarjev v premogovnikih. Predsednik vlade Jošida je v tej zvezi zahteval od parlamenta, naj takoj sprejme zakon proti stavkam, ki so ga zahtevale okupacijske oblasti.

Uspešna borba vietnamskega ljudstva

Bombaj. V 9 mesecih borbe proti francoskim kolonizatorjem so vietnamske narodnoosvobodilne sile v severnem Vietnamu ubile 2.798 sovražnikov. Vietnamske osvobodilne sile so tudi zaplenile in uničile precejšnje množino vojnega materiala ter dve letali.

S tem je bil zgodovinski II. kongres Komunistične partije Slovenije, ki je zasedal od 11. do 15. t. m., zaključen.

Po naši zemlji

Zelezna Kapla

V nedeljo so gostovali v našem trgu igralci SPD »Matjaž« iz Globasnice z igro »Zadnji vitez Rebrčan«. Že vsem pri nas je bila znana povest o Rebrčanih. Naši stari ljudje so mnogo vedeli povedati o roparskih »plemenitaših«, ki so stanovali na rebrškem gradu in ustrahovali s svojimi roparskimi pohodi vso bližnjo in dajajo okolico. Saj je ta povest vzeta iz zgodovine našega domačega kraja in vsak izmed nas pozna grajske razvaline v Reberci, ki še danes pričajo o teh preteklih časih. Zato smo tudi z velikim zanimanjem spremljali to igro.

Pred prireditvijo je spregovoril tajnik SPZ, ki je razložil igro in nakazal zaključke, ki si jih moramo napraviti iz nje vsebine. Poudaril je, da ne smemo gledati ob odrskih dogajanjih samo te pretekle čase, v katerih se odigravajo prizori igre, temveč moramo obrniti svoje oči tudi v sedanost, v kateri živimo. Neznosna tlaka, ki jo je prenašal naš davni ded, tudi še tlači naš sedanji rod. Ni več okovanih vitezov, ki bi po nasilju meča zatirali in ropali naše ljudstvo — pač pa so danes v naši deželi drugi »vitezi«, ki nič manj surovo ne izvajajo svoje nasilje nad nami in brezobzirno teptajo naše pravice. Pa ne samo po naši deželi gospodujejo ti »vitezi« novega kova. Vsepovsod po svetu, kjer še trpijo zasluženi narodi, kjer še životarijo brezpravna delovna ljudstva, živijo tudi ti zatiralci na račun tlačanih. Kot je nekaj že tlačnilo delovno ljudstvo vsled svoje neizobraženosti in temne nevednosti, tako se tudi v bodočnosti ne bo osvobodilo brez zavestnega dviganja svoje kulturne ravni in iskanja resničnega znanja v prosvetljeni prosveti. Zato je tudi naša naloga, da stremimo iz suženjstva k svobodi, da si iščemo v naši ljudski prosveti nam vedno zabranjeno in onemogočeno izobrazbo, ki nam bo v naši borbi naše duševno orožje. Ne smemo pa ob tem pozabiti, da je vsa izobrazba in vsa znanost v našem boju brez ploda, če se ne zavedamo, da bomo le složni in združeni lahko uspešno uporabljali to svoje orožje. Le združena so se osvobodila zatirana ljudstva; le združeni bomo dosegli tudi mi svoj cilj, našo resnično svobodo v svobodni domovini. — Besede tovariša tajnika je občinstvo potrdilo z burnim odobravanjem.

Igralci so jako dobro odigrali svoje vloge. Mogoče je naše ljudstvo pričakovalo od vitezov, ki so bili znani kot roparski okrutneži, več izraza krutosti in hudobije ter posebnega preziranja in surovejših odnosov do svojih podložnikov. Njihov podli značaj pa je občinstvo brez dvoma spoznalo po njihovih ostudnih dejanjih, ki so dobro zaznamovali te slavne »Junake«. Tip znorelega viteza Rebrčana je igralec precej dobro dojel in je z veliko naravnostjo prikazoval lik obupanega razbojnika. Vzrok, da so na naših odrh ljudi beženski prizori vedno nekoliko odmaknjeni svoji življenjski resničnosti, je ne-

dvomno v prenaravnosti našega kmečkega značaja in v naših zdravih, nepokvarjenih čustvih, ki nam skoraj nikdar ne pripuščajo v polni meri, da bi resnično globoko doživljali scene, ki osebno ne odgovarjajo našim predstavam. Prepričani pa smo, da se bomo v našem umetniškem stremljenju vedno bolj vživeli v naše odrsko delo in nudili našem občinstvu vedno bolj dovršene igre in umetniško vedno bolj uspele prireditve.

V zadovoljstvo vsega občinstva se je odigrala prireditev, ki smo jo po stari navadi zaključili z našo himno »Hej Slovani«. Zahvaljujemo se Globašanom, ki so nam s svojo lepo igro prijetno izpolnili nedeljski popoldan in želimo, da bi kmalu spet prišli v naš kraj.

Stov. Plajberk

Dne 19. novembra t. l. smo ob veliki udeležbi spremljali k zadnjemu počitku na domačem pokopališču rajnega Notovega očeta. Rajni je dalj časa trpel na boleznih, ki si jo je nakopal pri svojem težkem delu kot gozdni delavec, ki ga je opravljal nad 40 let.

Notov oče je bil skrben družinski oče in zaveden Slovenec, vse svoje življenje zvest svojemu narodu. Tudi svojo družino je vzgajal v dobre in predane Slovence. Prav zaradi svoje narodne zavednosti je moral mnogo pretrpeti, vsi somišljeniki pa so videli v njem vzor slovenskega moža in očeta, ki je bil pripravljen žrtvovati vse za blagor svojega naroda in domovine.

Posebno v zadnji vojni je pretrpel mnogo, oba njegova sinova sta se odzvala klicu domovine in se pridružila partizanskim borcem za svobodo slovenskega naroda. Imela pa sta nesrečo, da ju je ujele gestapo in odvedla v koncentracijsko taborišče. Mlajši sin Tevži se ni več vrnil, v Dachau-u je postal žrtev krvoločnih zločincev. Oče je težko prebolel izgubo, tolažila pa ga je zavest, da je sina vzgojil v človeka, ki ve zakaj umira.

Na domu in ob odprtem grobu je Notovemu očetju zapel domači pevski zbor. Gospod župnik pa se je z ganljivimi besedami poslovil od rajnega. Rajni oče nam bo vsem v zgled — ohranili ga bomo v trajnem spominu. Naj mirno počiva v ljubljeni slovenski zemlji, ki jo je vse svoje življenje nadvse ljubil.

Bilčovs

Tukajšnji župan Bovat Steie je meseca majnika t. l. padel s svojim motornim kolesom na novo z gramozom posuti cesti ter bil pri tem padcu nekaj časa nezavesten. Pustil je sicer, da ga je pregledal neki zdravnik, ker pa ni čutil večjih bolečin, ni šel v bolnico. Najbrž radi posledic tega padca je pred par tedni obolel v glavi. Morali so ga z rešilnim avtom prepeljati v bolnico. Tam so zdravniki ugotovili, da ima neko možgansko obolenje. Najbrž bo potrebna še komplicirana operacija.

Velinja ves - Želuče

Kdor pozna lego bilčovske župnije, tudi ve, da leži Velinja ves na skrajnem vzhodu in vas Želuče na skrajnem zapadu bilčovske fare. Dogodki v velikem svetu pa nam kažejo precejšnjo napetost med vzhodom in zapadom. Neko nesoglasje vlada med državami jasnega jutra ter mračnega večera in mogoče bo kdo izmed bralcev našega Vestnika enako mislil tudi o nas bilčovskih župljanih. Toda temu ni tako! Mi se razumemo med seboj dosti bolj mirno, kakor bi kdo mislil. Da je temu res tako, naj bo našim bralcem v dokaz sledeči dogodek: Dne 15. novembra 1948 je bila cela Velinja ves že zgodaj na nogah. Posebno pri pd. Rupiju je bilo kar vse živo. Vsak je že takoj moral opaziti, da se tukaj pripravljajo nekaj izvanrednega. Vhod v hišo je bil lep okrašen z vencem, cela hiša je bila praznično pripravljena in ob številni udeležbi svatov je po našem starodavnem običaju vzela tov. Rupijeva Toni slovo od svoje rojstne hiše ter se je z blagoslovom svojih starišev podala na hrib v cerkvico sv. Petra in Pavla, da tam stopi pred poročni oltar. Iz precej oddaljenih Želuč je prispel tudi njen ženin, tov. Gregor Raihman, pd. Robar v Želučah. Gospod župnik Štih je opravil poročne obrede in sv. mašo, nato pa se je cela družba svatov podala k Rupiju na dom, kjer je bila vesela svatba. Rupijeva mama je poskrbela za posebno dobro pojedino in Rupijev oče pa je skrbel, da navzoči niso trpeli žeje. Veselo je bilo. Godci so igrali prav poskočne in vmes je pevski zbor prepeval naše lepe slovenske pesmi. Vse je bilo dobre volje, oni iz Velinje vesi in tudi tisti, ki so prišli iz Želuč. Pa saj sta ženin in nevesta pri vseh priljubljenih in znanih po svojem delu v našem prosvetnem društvu, kjer sta oba člana odbora ter vrla igralca.

Tako vidite, dragi čitatelji Vestnika, da pri nas v naši fari vlada med vzhodom in zapadom kar najlepše prijateljsko razpoloženje. Danes mlada nevesta že gospodinji na Robarjevem domu v Želučah. Med časom nacizma je tudi ta dom moral mnogo prestati. Njegov posestnik Martič Valentin s svojo ženo je bil nasilno izseljen v Nemčijo. Tam mu je že prej bolela žena še bolj obolela, tako, da mora danes večji del čuvati bolniško posteljo. Potrebno je bilo, da gospodinji tu mlada gospodinja. Ker poznamo mladi novoporočeni par, pač lahko prerokujemo, da bo v tem domu vladalo kar najboljšo soglasje in vesela harmonija. Tudi mi se pridružujemo številnim voščilom, ki sta jih novoporočencu sprejela, ter jima kličemo: Na mnoga srečna leta!

Rožek

Po 10. oktobru se je aktivnost rožeških nacistov znatno povečala. Tako so n. pr. fašistični elementi pomazali hiše zavednih Slovencev s fašističnimi parolami »Horuk über die Karawanken«. Kljub temu, da je

žandarmerija obljubila, da bo skrbel za to, da se ti šovinistični napisi odstranijo, je do danes ostalo pri starem.

Temu se nikakor ne čudimo, kajti koroški šovinisti so 10. oktober izrabili ravno za to, da so hujskali proti slovenskemu ljudstvu na Koroškem in dajali pobudo raznim Wurfkomandovcem, bivšim SS-ovcem in HJ-führerjem, da brez strahu pred kaznijo lahko izzivajo slovenske antifasiste.

Razen tega so naši mladinci v treh primerih razkrinkali fašistične pobaline pri odstranjevanju slovenskih lepakov. Kljub temu, da so jih imenoma javili na orožniško postajo, še do danes ni bil nihče poklican na zagovor. Vsi ti pobalini so Wurfkomandovci in pripadniki BHS-a, zato avstrijski zakoni bržkone zanje ne veljajo.

Iz teh primerov je jasno razvidno, kako podle so izjave raznih Wedenigov in Karischev o »enakopravnosti«, ki jo baje uživamo Slovenci na Koroškem. Mi Slovenci poznamo take »izjave«, ki pa seveda ne veljajo za nas, temveč samo za slepljene svetovne javnosti. Vendar laž ima kratke noge in napredni svet jim ne naseda, nasprotno jih obsoja.

Naš rojak nam piše...

Tov. Jernej Čebul, ki je zdaj učitelj v Kamniku, doma pa iz Smihela pri Pljberku, nam je sporočil, da se je njegova hčerka Marica poročila s tovarišem Tonetom Cererjem, ki je na letošnjih olimpijskih igrah postal evropski prvak v prsnem plavanju.

Naši rojakinji Marici in njenemu možu želimo vso srečo v zakonskem življenju.

Zelite si lepih knjig?

Pravite, da je eden najlepših romanov Finžgarjev: Pod svobodnim soncem. Gregorčičeve »Poezije« ste nekaj dobili od »Mohorjeve družbe«, Jurčičeve in Levstikove »Zbrane spise« ste nekaj čitali v »Zimskih večerih«, pa Prešernove pesmi so vam jako priljubljene! »Miklovo Zao« poznate kot igro v stari in novi prireditvi, niste pa še čitali povesti, ki ji ni primera na Koroškem. Bevkovega »Kaplana Martina Čedermaca« bi radi v knjigi, pa Ivana Cankarja bi radi čitali in posebno si še želite spoznati pesmi Otona Župančiča. Prežihovega Voranca pa morda celo osebno poznate, toda ne dobite njegovih knjig, čeprav jih povsod iščete. Tolstojev: »Ano Karenino« bi tudi radi čitali, pa ne morete dobiti slovenske knjige!...

Brez strahu, prijatelj lepih slovenskih knjig! Vse zaželjene knjige in še mnogo drugih vam po zmernih cenah takoj lahko pošljemo. Zimate se tudi za slovenske časopise. Zima je in dovolj časa boste imeli tudi za čitanje. Zato ne tarnajte in ne iščite knjig tam, kjer jih ni, ampak pišite in nam povejte vaše želje!

Jugoslovenska knjiga, Dunaj - Wien I, Seilerstätte 30, Tel. R 22-4-81.

OBJAVA

Ob priliki državnega praznika na dan Federativne ljudske republike Jugoslavije bo 29. novembra 1948 od 11. do 13. ure v prostorih Političnega zastopstva FLRJ v Avstriji na Dunaju sprejem jugoslovenskih državljanov, nastanjenih v Avstriji.

Iz Sekretariata Političnega zastopstva FLRJ; Wien I, Seilerstätte - Annagasse.

V takšnih kočah umira silno mnogo dojenčkov. Ljudje ne poznajo elektrike in morajo zelo varčevati še pri slabih razsvetljavi. Kaj so stroji na električni pogon sploh ne vedo. Oblečeni so zelo slabo. Kmetijsko blago je v primeri z industrijskim tako poceni, da je izkupiček vedno premajhen za nakup obleke, obutve in orodja. V srednjih šolah se šolajo zelo redki kmečki otroci, precej jih je pa, ki ne morejo redno obiskovati niti osnovne šole. Ljudje malo bero. Za knjige in časopise ni denarja in ne zanimanja. Beča in neznanje tlačita ljudi. Ne pride jim niti na misel, da se življenje lahko spremeni — izboljša. Še manj, da se mora izboljšati. Čakajo le »vdani v svojo usodo« na smrt, ker verujejo, da bodo po smrti poplačani za vse trpljenje.

Tako je torej v kmetijski deželi. V industrijskih deželah, kjer so tovarne last zasebnikov (kapitalistov), se pa ljudem tudi ne godi dobro. Toda tam živijo številni delavci, ki gledajo na življenje drugače. Delavec ve, da se vse spreminja. Zavedni delavec se zaveda, da se človeška družba razvija pod vplivom tega, kar imenujemo »proizvodnja«, pod vplivom načina izdelovanja in prilaščanja dobrin. Dokler ni bilo strojev, ni bilo kapitalistov in tovarn; ni bilo kapitalizma, in ne delavskega razreda. Kapitalistično gospodarstvo ni večno. Nekdaj so graščaki sicer mislili, da bo tlačanstvo ostalo na večne čase. Tudi danes bi nekateri zagovorniki kapitalizma radi dopovedovali ljudem, da kapitalističnega gospodarstva ni mogoče od-

praviti. Toda na laž jih je postavila Velika revolucija v Rusiji in obstoj Sovjetske zveze zavrača dan za dnem njihove neumne laži.

Ko začne kapitalizem ovirati razvoj, mora propasti. Potem preidejo tovarne in sploh vsa sredstva za izdelovanje (proizvodnjo) dobrin v skupno (kollektivno) last delovnih ljudi. Tedaj se mora spremeniti iz kmetijske dežele v industrijsko tudi takšna država, kakršna je naša. V socialističnem gospodarstvu, kjer je ljudstvo lastnik proizvodnih sredstev, ni mogoče zastareli način pridelovanja in izdelovanja dobrin.

Vse se seveda ne more spremeniti čez noč. Ne spremeni se pa tudi samo od sebe. Zelo mnogo se bo spremenilo v petih letih. Ne bo se spremenilo samo: mi bomo spremenili.

Kaj vse se bo spremenilo pri nas? Tega ni mogoče povedati v eni sapi, četudi bi hotel pojasniti vse le s številkami, namen te knjižice pa je, da si pojasniva, kaj prav za prav pomenijo tiste številke.

4. Povest o belem kruhu

Morda ti je bolj všeč povest o belem

kruhu kakor o številkah? Pri nas je bil na mizi zelo redko beli kruh. Tedaj je bil praznik. Toda bilo je tudi precej »praznikov«, ko na mizi ni bilo niti črnega kruha. Ko so reveži sanjali o lepšem življenju, so navadno mislili na beli kruh. Govorili so: Tedaj bo dobro na svetu, ko bomo imeli vsi dovolj belega kruha! Ko je revež umiral, so ga tolažili: Na onem svetu boš imel dovolj belega kruha.

Stopiva na vlak in se odpeljiva! Tja, kjer je dovolj belega kruha. Torej na oni svet? Ne, na naš svet! V našo prihodnost!

Kje smo pa zdaj? Ali smo na »našem svetu«?

Ne, pet let bo trajalo potovanje — do prve postaje, kjer se pa seveda ne bomo mudili. Bitka za naš svet se imenuje uredništvo petletke. Potem bo ta svet še bolj naš. Zakaj?

Naši zakladi ležijo še v globokem prepadu. Naši so, toda niso še v naših rokah.

Kmet pravi: Ali ni morda moje žito, ki ga pridelamo? Zakaj bi tudi kruh iz tega žita ne bil moj?

(Dalje.)

Koliko jezikov je na svetu

Učenjaki so ugotovili, da je danes okoli 2000 živih jezikov, ki jih govore številni narodi po vseh predelih naše zemlje. Nekateri od teh jezikov govore milijoni in milijoni ljudi, so pa spet drugi jeziki, ki se jih poslužuje samo še nekaj tisoč oseb, ostankov kakega naroda ali plemena. Razen živih jezikov pa poznamo še precej jezikov, ki jih nihče več ne govori. To so tako imenovani mrtvi jeziki, od katerih pa se nekateri danes še uporabljajo, (latinščina), od drugih pa imamo ohranjenih komaj nekaj sledov. Vsekakor vlada danes velika jezikovna pestrost in le malo je znanstvenikov, ki bi se v tej doobro znašli.

Vrste jezikov

Vse jezike sveta lahko razdelimo po sorodstvenih znakih v številne skupine. Eno najvažnejših skupin tvorijo tako imenovani indoevropski jeziki, ki so se razvili iz skupnega prajezika, ki ga znanstveniki nazivajo indoevropski jezik zato, ker so jeziki, nastali iz njega, danes raztreseni od Indije do zapadne Evrope. Indoevropskih jezikov je veliko.

Stara grščina se je pojavila v zgodovini razcepljena na več narečij in iz enega od njih se je razvila nova grščina, ki se danes govori v Grčiji.

Skupina italjskih jezikov obsega oskjska in umbrijska narečja, ki so se govorila v srednji in južni Italiji, dokler jih ni izpodrinila latinščina. Ta je bila prvotno jezik rimske okolice, pa je pozneje prevladala po vsem Apeninskem polotoku. Iz latinščine, ki so jo govorili po vseh deželah rimske države, so se razvili tako imenovani romanski jeziki, med katere štejemo francoščino, španščino, romunščino, provansalsščino in katalonščino.

Skupina baltskih jezikov obsega litavski, letonski in staropruski jezik, ki pa je izumrl že v 17. stoletju.

Veliko skupino tvorijo slovanski jeziki, ki se dele na tri skupine: bolgarščina, srbohrvaščina in slovenščina tvorijo skupino južnoslovanskih jezikov. Zapadno slovanski jeziki so češki, slovaški, lužiško-srbski, kašubski, ki ga govore v poljskem Primorju, in polabski jezik, ki pa je izumrl v 18. stoletju, ko so se polabski Slovani povsem germanizirali. Skupino vzhodnoslovanskih jezikov tvorijo ruščina, maloruščina in beloruščina.

Samostojno skupino predstavljajo tudi germanski jeziki, ki jih je tudi troje vrst. Vzhodno germansko skupino tvorijo trije že izumrli jeziki, med njimi tudi gotski jezik. Zapadno germanski jeziki so: angleščina, nemščina, holandsščina in flamsščina, ki jo še govore v delu Belgije, skandinavška skupina pa obsega islandski, norveški, švedski in danski jezik.

Med indoevropske jezike štejemo še albanščino, ki pa je močno pomešana s slo-

vanskimi, romanskimi in grškimi izrazi. Ostali indoevropski jeziki se govore v Aziji.

Prednjeazijska jezikovna skupina obsega več jezikov prednje Azije. Indoiranska jezikovna grupa pa obsega indijske in iranske jezike, ki poznajo vsi več razvojnih stopenj. Znan izraz za vse najstarejše indijske je sanskrit.

Vsi navedeni jeziki so torej nastali iz skupnega prajezika. Povsem drugega izvora pa so ostali jeziki. Iz centralne Azije so doma uralo altajski jeziki, med katere štejemo od evropskih jezikov finščino, madžarsščino in etonščino. Ostali jeziki te grupe se še danes govore v Aziji, med njimi kirgiški, kalmiški, aserbejdžanski in mandžurski jezik. Tudi japonščino štejemo v skupino uraloaltajskih jezikov.

Razširjenost posameznih jezikov

Med vsemi temi jeziki so najpomembnejši tako imenovani svetovni ali mednarodni jeziki, katerih se poslužujejo ne samo člani enega naroda, temveč pripadniki več narodov.

Od slovanskih jezikov je svetovni jezik ruščina. Ta jezik bi moral postati splošni jezik za sporazumevanje med slovanskimi narodi, a je njega obvladanje pri mnogih slovanskih narodih še žal kaj slabo, kar je posledica političnih razmer po prvi svetovni vojni. Tudi mi Slovenci se ne moremo dosti ponašati v tem pogledu in šele sedaj poskušamo nadomestiti to, kar smo v zadnjih tridesetih letih zamudili. Ruščino govore danes pripadniki vseh narodov Sovjetske zveze, tako, da se tega jezika poslužuje okoli 250 milijonov ljudi. Od tega števila je ruščina gotovo za 90 milijonov ljudi materin jezik.

Angleščina je materin jezik za narode po vseh delih sveta, tako za Američane, Angleže, Avstralce, Novozelandce, Južnoafričane in Kanadčane. Razen tega pa je angleščina razširjena kot obveščevalni jezik v Egiptu, po vseh angleških kolonijah Afrike, po Oceaniji in v Indiji. Vsekakor je angleščina danes najbolj razširjen svetovni jezik, saj ga govori najmanj 550 milijonov prebivalcev zemlje. Od teh je za okoli 200 milijonov materin jezik.

Francoščino govore razen v Franciji, Švici in Belgiji še v Severni Afriki, Severni Ameriki (Kanada) in Indokini. Skupno govori francoščino okoli 110 milijonov ljudi; za 45 milijonov pa je francoščina materin jezik.

Tudi španski jezik je precej razširjen po svetu. Razen v Španiji in preostankih njenih kolonij govori špansko Srednja in Južna Amerika, (izvzemši Brazilija), skupno okoli 90 milijonov ljudi.

Holandski jezik govori okoli 60 milijonov prebivalcev našega planeta in to, razen na Holandskem, v Južni Afriki (Buri) in v holandski Indiji.

Od evropskih jezikov je precej razšir-

jen še portugalski jezik, dasi je pravih Portugalcev precej malo (okoli 9 milijonov). Danes se tega jezika poslužuje okoli 50 milijonov ljudi, med njimi tudi 27 milijonov Braziljancev.

Močno pa sta izgubila na pomenu nemščina, ki se danes govori samo v Nemčiji, Avstriji in Švici (okoli 80 milijonov ljudi) ter italijansščina, ki se razen v Italiji govori še v Ameriki. Ta jezika sta prenehala biti svetovna jezika.

Izmed neevropskih jezikov je nedvomno na prvem mestu kitajski jezik, ki se ga poslužuje preko 500 milijonov ljudi. Tudi arabščina je precej razširjena. Za okoli 37

milijonov prebivalcev zemlje je materin jezik, razen tega pa jo govore po vseh muslimanskih deželah. Omenimo naj še japonski jezik, ki se je zaradi japonskih osvajanj naglo razširil po daljnem vzhodu in se ga danes poslužuje že 75 milijonov ljudi.

Še številnejši so jeziki afriških plemen in smo prej našli le glavne. 75 milijonov Bantu črncev govori v 80 različnih jezikih, sudanski črnci severne Afrike pa so jezikovno še bolj neenotni. Znanstveniki so namreč našli, da približno 50 milijonov teh črncev govori okoli 450 različnih jezikov in narečij.

V Indiji je najbolj razširjen hindustanski jezik, ki ga govori približno 40 milijonov Indijcev, uporabljajo ga pa vedno bolj po vsej Indiji, tako, da se počasi razvija v glavni jezik te velike dežele. V južni Indiji govori tako imenovani jezik telugu 24 milijonov ljudi. Če odštejemo devet najbolj razširjenih indijskih jezikov, potem ugotovimo, da ostalih 214 jezikov govori okoli 75 milijonov ljudi. Vsak jezik govori približno 300.000 ljudi.

Vse ostale jezike pa govori zelo malo ljudi, malo vsaj v primeru s svetovnimi jeziki. V Evropi vlada velika jezikovna pestrost, pa tudi drugod po svetu ni bolje. Posebno v Indiji se nahaja mnogo jezikov, saj so našli tam 223 različnih jezikov, ki jih govori 319 milijonov ljudi. Maloštevni Indijci se poslužujejo še skoraj sto različnih narečij. Tudi na otokih Tihega oceana govore nešteto jezikov. Znani ruski raziskovalec Mikluho omenja v svojih potopisih, da ima na novi Guineji skoro vsaka vas svoj jezik in da se prebivalci dobro uro oddaljenih naselbin že ne razumejo več med seboj.

Vidimo torej, da vlada po svetu velika jezikovna pestrost in da je prizadevanje znanstvenikov, ustvariti enoten jezik, za sporazumevanje vseh narodov zelo koristno, ker bi enoten jezik močno zblížal najrazličnejše narode vsega sveta.

KAJ ŠE DOBIMO

Na odrezke živinskih nakaznic 47. dodelitvene periode dobimo še naslednja živila:

kruh
500 g kruha dobimo na odrezke 20 Klk, 120 Klk, 220 Klk, 320 Klk;

1000 g kruha dobimo na odrezke 17 E, 18 E, 19 E, 17 Jgd, 18 Jgd, 19 Jgd, 16 K, 117 E, 118 E, 119 E, 117 Jgd, 118 Jgd, 119 Jgd, 116 K, 217 E, 218 E, 219 E, 217 Jgd, 218 Jgd, 219 Jgd, 216 K, 317 E, 318 E, 319 E, 317 Jgd, 318 Jgd, 319 Jgd, 316 K, 410, 411, 412 krušnih nakaznic za samooskrbnike, 717 S, 719 S, 820 Sst, 827 Sst;

bela moka
250 g bele moke dobimo na odrezke 22 K, 22 Klk, 122 E, 122 Jgd, 122 K, 122 Klk, 222 E, 222 Jgd, 222 K, 222 Klk, 322 E, 322 Jgd, 322 K, 322 Klk;

500 g bele moke dobimo na odrezke 13 E, 13 Jgd, 13 Klst, 113 Klst, 213 Klst, 313 Klst;

700 g bele moke dobimo na odrezke 14 E, 14 Jgd, 14 K, 14 Klk, 114 E, 114 Jgd, 114 K, 114 Klk, 214 E, 214 Jgd, 214 K, 214 Klk, 314 E, 314 Jgd, 314 K, 314 Klk, 413 krušnih nakaznic za samooskrbnike;

mast
100 g masti dobimo na odrezke 24 E, 24 Jgd, 24 K, 25 K, 24 Klk;

olja
300 g olja dobimo na odrezke 12 E, 12 Jgd;

pšenični zdrob
500 g pšeničnega zdroba dobimo na odrezke 23 K, 23 Klk, 123 K, 123 Klk, 223 K, 223 Klk, 323 K, 323 Klk;

ovseni kosmiči
300 g ovsenih kosmičev dobimo na odrezke 11 E, 11 Jgd, 111 E, 111 Jgd, 211 E, 211 Jgd, 311 E, 311 Jgd, 608 A, 708 S, 808 Sst, 822 Sst;

sladkor
350 g sladkorja dobimo na odrezke 501, 505 nakaznic za zaposleno mladino od 14 do 18 let;
400 g sladkorja dobimo na odrezek 912 M;

1150 g sladkorja dobimo na odrezke 15 E, 15 Jgd, 15 K, 15 Klk, 15 Klst, 115 E, 115 Jgd, 115 K, 115 Klk, 115 Klst, 215 E, 215 Jgd, 215 K, 215 Klk, 215 Klst, 315 E, 315 Jgd, 315 K, 315 Klk, 315 Klst, 401 E, 401 Jgd, 401 K, 401 Klk, 401 Klst;

stročnice
250 g stročnic dobimo na odrezke 609 A, 620 A, 709 S, 720 S, 809 Sst, 825 Sst.

PREŽIHOV VORANC:

NAŠI MEJNIKI

To je trajalo nekaj časa. Ker se kameenje ni več udiral, so se vojaki znašli in znova previdno prihajali skozi vhod, vendar psov niso mogli več priklicati nazaj.

Vestru je kipel srce od veselja in je le malo manjkalo, da ni začel kričati v globino. Videl je, kako je neki vojak oprežno pristopil k na tleh ležečemu in ga nekoliko privzdignil. Potem pa ga je hitro ustrelil v glavo. Nato so vojaki naglo odšli in zapustili samo dva moža za stražo v gradu.

Druga obsodba v gradu je bila izvršena. Vester sicer ni mogel preprečiti ubojstva, toda bil je presrečen, ker se mu je delno posrečilo prestrašiti vojake pri njihovem zločinu. Imel pa je veliko zadovoljenje, da je ubil vsaj enega psa. Preden so vojaki odšli je eden izmed njih pobral mrtvega psa in ga poljubljaj, kakor se poljublja človek, pri tem pa je na ves glas javkal:

»O ti moj Rolí, moj ljubi, zvesti Rolí!«
Vojak ni miloval mrtvega človeka na

tleh, ampak mrtvega psa. Vestru bi se bilo prej kdaj gotovo čudno zdelo tako ravnanje, toda sedaj je bil od teh sivih vojakov že vsega navajen in se ni več čudil. Mrtvi vojak je ves dan ležal v stolpu, šele ponoči so ga spravili kdo ve kam.

Zvečer je Vestrov oče dejal sinu:
»Danes so v stolpu ubili partizana. Ne hodi tja, ker ni varno.«

Vester ni povedal, da je vse videl.

Potem je bilo nekaj časa mir v stolpu. Nekega dne pa, ko je bilo sonce že visoko na nebu, je Vester spet čepel na vrhu razvalin in strmel v trg. Na cesti skoraj ni bilo žive duše, zakaj tržani so šli po svojem delu in nekaj jih je videl na polju spravljati krompir. Ko je tako strmel iz višave, je zagledal, da so se na dvorišču, kjer so bili zapori, odprli vrata in iz njih je stopila ženska. Pri vratih jo je čakal civilist inpotem sta oba odšla na cesto in se namerila na stezo, ki je šla na grad. Vester od daleč ni mogel spoznati obeh ljudi, toda ko sta se začela povzpenjati

navkreber, je v moškem spoznal Huberta, tistega trgovskega pomočnika, ki je pred dvema letoma prišel na stolp razvijati kljukasto zastavo in je sedaj bil v službi na policiji. Podoba je bila, da goni tisto žensko pred seboj. Ko sta prišla bliže, se je Vestru zdelo, da pozna tudi tisto žensko, da jo je vsaj že nekje videl. Počasi se je spomnil nanjo. Bila je mlada kmetica iz okolice, kjer je tudi že on včasih dobil kaj dobrega od nje. Podoba je bila, da je ženska vsa utrujena in da težko hodi navkreber. Tudi se mu je zdelo nenavadno obilna in omašna. Ko sta prišla pod stolp, je Vester videl, da je kmetica vsa zabuhla in spremenjena v obraz.

»Kam neki jo Hubert žene?« si je mislil in se prihlil tesno k zidu ter čakal, kaj bo.

Ni mu bilo treba dolgo čakati in oba sta stopila v grajski stolp, kmetica sprejda, Hubert za njo. Komaj sta bila oba v stolpu, je Hubert priskočil in kmetico udaril v obraz. Nato jo je še supil v trebuh s svojim težkim škornjem.

Kmetica je zastokala in padla na tla. Hubert pa je kakor ris skočil na njo in jo začel obdelovati s pasjim bičem, ki ga je takrat potegnol izza pasa, in vpil:

»Boš vstala, k... a partizanska!«
Kmetica se je hotela dvigniti s tal, toda vsak njen poskus je potlačil Hubert z

novim udarcem svojega škornja. Ker je kmetica neznansko vekala, je pretepač rezal nad njo:

»Le vpilj, tukaj lahko vpiješ, ker te nihče ne sliši. Le vpilj!«

Kmetica ni več poskušala vstati, bila je omotena, ker ji je Hubert z obema nogama skočil na vrat in jo teptal, kar se je dalo. Nato jo je prenehal pretepati, ker se je že preveč zasopel. Nekaj časa je molče strmel v truplo pred svojimi nogami, ko da bi prisluškoval, če žrtev še živi. Znova se mu je zabliskal obraz. Vester je natančno videl njegove poteze. Hubert se je sklonil, dvignil žensko in jo tresel. Ker ni mogla stati sredi prostora, jo je zavlekel k zidu in jo prislonil v kot.

Tedaj je ženska glasno zastokala:
»Hubert, prizanesi mi zaradi otroka, saj veš, da nisem sama.«

»Zaradi njega da bi ti prizanašal, vlačuga partizanska. Pod posteljo si skrivala bandita. Jaz ti bom pokazal. Ali boš govorila resnico? Danes jo boš, to ti rečem! Če ne, ti odprem tisto tvoje gnilo telo!«
(Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano Petek
Vestkovce. Glavni urednik: Dr. Frano Zwitter; odgovorni urednik: Frano Ogris, oba Celovce, Seimstraše 6, uprava: Celovce, Volkermarkt Straße 21. Dopolni se naj pošljaljo na naslov: Celovce (Klagenfurt), Postamt 1. Poštna številka 272. Piska: Kärntner Volkshilfsrat G. m. b. H. Klagenfurt, 10., Oktoberstraße 2.